

Motion till riksdagen 2024/25:2642

av **Linus Lakso m.fl. (MP)**

Underlätta för fler energigemenskaper

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en definition av energigemenskaper och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av energiskatten i syfte att bl.a. underlätta för fler energigemenskaper och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka proaktivt för att nyttor som energigemenskaper kan ge ska speglas i nättariffen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta investeringar för energigemenskaper och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en nationell stöd- och informationssatsning om energigemenskaper och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige har hamnat på efterkälken gällande den lokalt förankrade energiomställningen.

Det är dags att ändra på den saken.

Runt om i Europa finns tusentals av dem - energigemenskaperna. Föreningar som består av människor som bestämt sig för att gå ihop och stötta det lokala samhället med mer förnybar energi, samtidigt som de tar kontroll över sina egna elräkningar.

I många länder har denna typ av föreningsform varit vanligt förekommande i decennier. Den har också ofta varit politiskt stöttad. Insikten har varit följande: Om människor själva är delaktiga i omställningen ökar också deras acceptans för den. På så sätt har investeringar i solcellsanläggningar, biogasturbiner och vindparker mött mindre motstånd, de har tvärtom varit välkomna i lokalsamhällena.

Sverige har dock varit sena på bollen. Det är först nu som vi på riktigt börjat se en debatt om energigemenskapernas roll i omställningen - det är en debatt vi ska välkomna. Samtidigt är det en utveckling vi inte kommer undan. För varje år som går blir EU tydligare och tydligare med att medlemsländerna inte bara kan underlätta utvecklingen av energigemenskaper, utan att de faktiskt ska göra det.

Mycket kan och bör göras för att främja energigemenskaperna, men några förslag är extra viktiga:

1. Inför en definition av vad som är en energigemenskap.

Det uppstår lätt förvirring när konceptet ska diskuteras, vilket inte är så konstigt eftersom det idag saknas en svensk juridisk definition av vad en energigemenskap är för något. En införd definition skulle kunna underlätta vid utvecklingen av regelstöd och andra förslag som kan underlätta för framväxten av fler energigemenskaper.

2. Genomför en skatteöversyn.

Energiskattens utformning bör genomgå en större översyn i syfte att driva energieffektivitet, flexibilitet och investeringar i mer förnybar el. En del i en sådan översyn bör vara att underlätta för en större mängd el som enskilda hushåll och föreningar själva genererar. Idag råder det en viss orättvisa i systemet. Den elproduktion som solceller producerar på villataken kan konsumeras skattefritt av den som äger villan. Samma sak gäller inte nödvändigtvis för el som ägs gemensamt med grannar eller vänner. Om ett IKN-nät byggs kan skattebefrielse eventuellt uppnås, men om gemenskapen bygger på virtuell delning saknas den möjligheten. En skatteöversyn bör ta in rättvisa i ekvationen och skapa goda ekonomiska incitament för de som vill äga sin egen produktion tillsammans. Den ska dock samtidigt inte leda till att skattebasen helt urholkas.

3. Uppdra till Energimarknadsinspektionen att verka proaktivt för att nyttor som energigemenskaper kan ge ska speglas i nättariffen.

Affärsmodellen för energigemenskaper behöver bli bättre. Ett sätt att skapa förutsättningar för det är att ändra sättet som nätbolagen beslutar om nättariff. En energigemenskap som delar energi i befintliga ledningar kan medföra nyttor för elsystemet om det främjar produktion och användning lokalt. Detta bör uppmuntras, vilket också föreslås av Energimyndigheten. De borde därför kunna få en sänkt nättariff, framför allt i den delen som ska täcka kostnader för nätförluster och kostnader för överliggande nät.

4. Underlätta för investeringar

Idag har energigemenskaper svårighet att låna pengar i en affärsbank eftersom de saknar säkerhet, exempelvis i form av fast egendom. I praktiken avslår de flesta affärsbanker en låneansökan utan säkerhet (in blanco-lån). Detta medför att energigemenskapens medlemmar kontant måste tillföra hela det kapital som krävs för investeringar i energianläggningar. Om energigemenskaperna kunde låna i banksystemet skulle fler energigemenskaper bildas och de som bildas skulle investera mer. Det skulle till exempel kunna åstadkommas genom statliga kreditgarantier, därför vill vi utreda en sådan möjlighet.

En kreditgaranti möjliggör för staten att utfärda villkor som ska gälla för energigemenskapers krediter vilket utgör en möjlighet för staten att främja bildandet av energigemenskaper genom att underlätta deras finansiering och minska kapitalkostnaderna.

5. Genomför en nationell stöd- och informationssatsning.

Idag är kunskapen och kompetensen kring energigemenskaper för låg, dels hos ansvariga offentliga aktörer (exempelvis kommuner) och dels hos allmänhet och teknikföretag. Ansvariga myndigheter bör få i uppdrag att genomföra en nationell stöd- och informationssatsning om hur man bildar och driver energigemenskaper.

Linus Lakso (MP)

Emma Nohrén (MP)

Katarina Luhr (MP)

Janine Alm Ericson (MP)

Jan Riise (MP)

Märta Stenevi (MP)